

COLECȚIA
CASA REGALĂ

Ileana

PRINCIPESĂ DE ROMÂNIA
ARHIDUCESĂ DE AUSTRIA

Trăiesc din nou

Traducere din engleză de
AGRA BAROTI-GHEORGHE

Prefață de AL. PALEOLOGU

Credința lăuntrică Introducere la Rugăciunea lui Iisus Tatăl Nostru

Traducere din engleză de
MIHAELA SKULTÉTY-MYER

Ediția a treia

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta
ANGELA ROTARU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ILEANA, principesă a României

Trăiesc din nou; Credința lăuntrică; Introducere la Rugăciunea

lui Iisus; Tatăl nostru / Ileana, principesă de România;

trad.: Agra Baroti-Gheorghe, Mihaela Skultéty-Myer;

pref.: Al. Paleologu. - București: Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2650-9

I. Baroti-Gheorghe, Agra (trad.)

II. Skultéty-Myer, Mihaela (trad.)

III. Paleologu, Alexandru (pref.)

821.135.1-94

I LIVE AGAIN

MY INNER FAITH

INTRODUCTION TO THE JESUS PRAYER

OUR FATHER

by

ILEANA, Princess of Romania, Archiduchess of Austria

© The Orthodox Monastery of the Transfiguration

Ellwood City, PA 16117

© HUMANITAS, 2004, 2006, 2008, 2010, pentru prezenta
versiune românească

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.librariilehumanitas.ro

Aveam în casă, nu știu de când, nici de unde, o fotografie format carte poștală, dar nu poză „oficială”, ci evident de amator, înfățișând, pe un peron de gară, pe regele Ferdinand în civil, cu regina Maria, pe regele Alexandru cu regina Marioara, plus un bărbat în uniformă militară, care nu era nici prințul Carol, nici prințul Nicolae, și o fetiță de 10-11 ani, urcată în picioare pe un fel de bornă sau ridicătură; o fetiță de o grație și drăgălășenie absolut irezistibile, domnița Ileana. După ce am citit aceste amintiri ale ei, îmi dau seama că nu s-ar fi urcat pe acea ridicătură fără să fi cerut voie să apară așa în poză. Chiar și ca adultă, menționează foarte des că în cutare împrejurare i s-a „permis” sau nu i s-a „permis”, a avut voie sau n-a avut, să facă una sau alta. Desigur, persoanele de rang regal nu se pot bucura de libertățile și licențele noastre, ale muritorilor de rând:

...What infinite heart's ease

Must kings neglect that private men enjoy?

(Shakespeare, *Henry V*, act. 4,I)

Dar, dincolo de asta, se vede din cartea de față că domnița Ileana avea un respect și o admirație fără margini pentru covârșitoarea personalitate și augustă, și feminină a mamei ei, pe care o invocă mereu ca pe o icoană tutelară; nici o clipă nu-i trece prin minte să-și îngăduie a se compara cu ea. Icoană tutelară, nu model: a trăit toată viața sub imperiul ei, cu cea mai mare adorație și supunere. La 16 ani a însoțit-o pe mama ei în Statele Unite și a rămas pentru totdeauna impresionată de efectul pe care frumusețea,

farmecul, extraordinara putere de seducție și convingere a reginei Maria îl produceau și acolo, ca de altfel pretutindeni.

Îl evocă în câteva rânduri și pe tatăl ei, marele rege Ferdinand, care în viața privată era un om delicat, timid, un om de bibliotecă, cu un acut și perspicace simț al nuanțelor. Odată când, vara, la Sinaia, din cauza unei verișoare mai mari, ea, Ileana, a fost certată și pedepsită pe nedrept, regele, aflând de acest caz, a exclamat: „Eu îmi cunosc fata, știu că ea nu putea fi vinovată de așa ceva!” și apoi s-a dus în odaia în care fetița stătea singură și plângea, a stat cu ea mângâind-o și consolând-o până când ea a adormit. În alt episod, mai târziu, îl descrie în bibliotecă citind, cu ochelarii pe nas, ținând ochiul stâng aproape închis din cauza fumului de la pipă, iar sprânceană dreaptă ușor ridicată.

Ca autoare, domnița Ileana, care nu a scris decât ca să explice americanilor tot ce aceștia ignoră sau nu pricep din Europa, mai cu seamă din România, dovedește un talent portretistic și un simț de observație prompt și infailibil, cu expresie percutantă, definitivă. Talentul ei literar este asemenea cu al reginei Maria în ce privește evocările, tipurile și caracterele umane, intuirea sentimentelor, percepția detaliilor amuzante sau emoționante, înțelegerea imediată, chiar divinația și asumarea suferinței semenilor. Față de regina Maria, care se vroia și efectiv era o remarcabilă scriitoare, domnița Ileana are în plus o mai sigură privire asupra politicului, o luciditate și o obiectivitate a judecății care-i permit o perfectă detașare. Ea nu se vroia scriitoare, nu avea decât o singură pretenție, cea de a fi infirmieră, mai exact „asistentă”. S-a străduit, necruțându-se, suportând oboseala, propriile ei suferințe fizice fără a le da întâietate, acceptând fără crâcnire și umilințele (care nu le ocolesc nici pe principese, nici pe regine) pentru a întemeia dispensare, mai întâi modeste, cu utilaj adaptat prin munca proprie și a celor câteva persoane devotate, mai apoi obținând sprijin de la câțiva binevoitori sau prieteni, ca generalul Nicolae Tătăranu sau inginerul Malaxa, organizând spitale și servicii de chirurgie, pentru răniți, dar și pentru orice ființă umană în suferință. Totdeauna supunându-se celor pe care îi atrăgea

în aceste acțiuni pentru competența și devotamentul lor. S-a considerat totdeauna subalternă, bunăoară, a doamnei Podgoreanu, a surorilor Băicoianu, a doctorului în care avea încredere pentru îngrijirea răniților și bolnavilor.

Domnița Ileana evocă, nu fără ironie, auspiciile sub care s-a născut, când evenimentul a fost salutat cu 21 lovituri de tun, scurtele dar succesive vestiri prin vioaie sunete de trompetă când o alteță regală trecea spre poarta palatului; apoi impresionantul, lungul și solemnul titlu sub care era numită după căsătoria ei: „Alteță Imperială și Regală, Ilustrisimă Arhiducesă și Doamnă“, pentru ca, mai apoi, în exilul ei american, factorul poștal să sune la ușă și să întrebe: „Aici locuiește Habsburg?“

Trăiesc din nou, titlul acestei cărți, este istoria unei prințese care devine o femeie ca oricare alta, învățând să gătească, să spele vasele, să facă piața, să muncească pentru hrana zilnică a copiilor ei, așa cum Dumnezeu a osândit-o de la începutul lumii. Roaba lui Dumnezeu Ileana, mai apoi Maica Alexandra, după ce a născut șase copii și nu a fost scutită de tot ce are de îndurat o mamă și o femeie *din popor*.

La plecarea din țară, adică din Bran, se îndreaptă spre un grup de țărani care stăteau tăcuți, după ce au dat ajutor la împingerea mașinilor împotmolite în noroi:

„— Vă mulțumesc, le-am spus. Vă rog luați banii aceștia și împărțiți-i între voi. Știu că sunt puțini, dar este tot ce am. — Și le-am întins toți banii care îmi fuseseră lăsați.

Oamenii s-au uitat unii la alții și apoi unul a pășit în fața grupului.

— Nu, domniță, mi-a spus el trist. Nu luăm noi astăzi daruri de la dumneavoastră. Oare nu ați răspuns chemărilor noastre zi și noapte? Nimeni nu a bătut la ușa voastră fără să fie primit. V-am făcut un bine mic, dar atât de trist — vedeți, nici pământul nu vă lasă să plecați. Vreți să îngenunchați cu noi aici ca să spunem o rugăciune pentru rege și țară și pentru ca să vă întoarceți?

Și acolo, în câmpul plin de noroi, în timp ce soarele asfințea dincolo de Carpați și umplea lumea cu ultima scânteiere

de splendoare, am îngenuncheat, rugându-mă împreună cu lucrătorii pământului.“

Mai îngenunchease și altă dată (alte nenumărate dăți), copleșită de nevoia supunerii, singură,, rugându-se: „Facă-se voia lui Dumnezeu, iar nu a mea!“ Îngenuncherea este gestul, atitudinea perpetuă și simbolică a adorabilei fetețe din fotografia pe care nu o mai am (o caut zadarnic prin toate sertarele și ungherele).

Poate mă ajută Dumnezeu să o găsesc.

AL. PALEOLOGU

*Prietenilor și concetățenilor mei,
tuturor acelor suflete curajoase
care au rămas în urmă să înfrunte
tot ce poate un om îndura și totuși
nu au renunțat, lor le dedic cartea mea,
cu dragoste și umilă admirație.*

Scrierea acestei cărți a fost posibilă datorită efortului neprecupețit, colaborării și înțelegerii doamnei Dorothy Kuenzli Hinckley, căreia n-am să reușesc niciodată să-i dovedesc toată recunoștința mea. Pot doar să-i mulțumesc din toată inima. Sper ca aceste rânduri să exprime măcar o parte din ceea ce simt pentru această colaboratoare și prietenă dragă.

SUFLET PRIBEAG

Sufletul meu pribeag rătăcește prin noaptea rece, golită de viață și lumină.

Fulgii grei care se fugăresc prin aer cad tăcuți pe pământ. Troienele albe se îngrămădesc spre casa părinților mei, cea în care m-am născut și eu. Printr-o fereastră spartă, tânguindu-se pe balamalele ei ruginite, încerc să mă uit în sălile acelea, în care acum nu mai există nimic în afară de amintirile frumoase și înălțătoare ale trecutului.

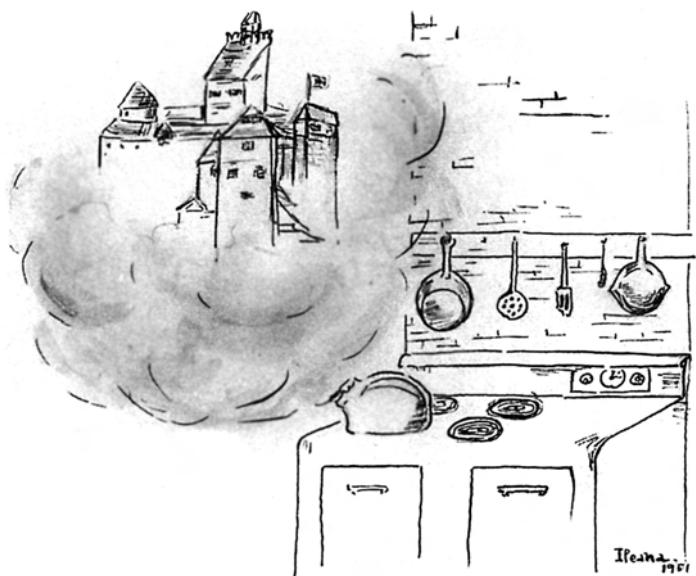
Înspăimântat, sufletul meu aleargă de-a lungul străzilor, pe alei, căutând figuri cunoscute, dar neîntâlnind decât fețe pline de teamă și durere. Picioarele se târăsc grele prin locuri pe unde odinioară străzile luminate și pline de oameni răsunau de pași veseli. Bucureștiul meu, oraș iubit și pierdut, ce tristă ți-a fost soarta!

Caut să-mi găsesc liniștea în alte locuri: într-un colțisor în munți. Acolo mă va primi cineva, voi bate la o ușă sau alta, mă va învălui căldura unei case; acolo nu le va mai fi teamă.

Mă văd mergând din poartă în poartă. Zăpada cade fără încetare, acoperind toate urmele. Bat la geamuri, strig. Nici un răspuns. Dar aici lumea mă cunoștea odată! Dau drumul unui strigăt neajutorat. Nici un răspuns. Zăpada continuă să cada nesimțitoare: nu am lăsat nici o urmă pe unde am trecut. Nu sunt decât un biet suflet pribeag și ră-tăcit, căutând cărări pe care altădată le-am cunoscut și le-am iubit. Dar acum, astăzi, cum poate cineva să audă un suflet fără glas?

Uitasem. Am părăsit aceste locuri de mult timp, și am murit...

Buenos Aires,
ianuarie, 1950

UNU

Stau singură în bucătăria mea albă învăluită în liniște. Oalele și tigăile strălucesc. Perdelele sunt vesele. Eu, care am trăit dincolo de Cortina de Fier, care am înfruntat crimele războiului și asasinatelor premeditate, mi-am găsit în sfârșit pacea. Deseori am rămas în viață din pură întâmplare: șansa ca bomba să cadă în *celălalt* capăt al adăpostului în care ne ghemuiam, ori ca bolnavul comunist aflat sub anestezie pentru operație să bolborosească câte ceva despre planurile de desființare a spitalului. Acum, în Noua Anglie, umbre line se adună afară și prin casa tăcută, pentru că sunt singură, dar nu părăsită; atâtea gânduri îmi țin companie.

În casa mare și veche din Noua Anglie se află două camere pe care aș dori să vi le arăt; două camere care îmi păstrează prezentul și trecutul, substanța din care trebuie să-mi creez viitorul. Oare ce vă va surprinde mai mult — bucătăria modernă și strălucitoare, cu toată aparatura de gospodărie americană, sau dormitorul de sus, cu colecția de

obiecte desperecheate, din altă viață? Nu știu, nu pot să-mi dau seama ce impresie vă vor face.

La 17 ani, pe când vizitam Statele Unite împreună cu mama mea, reporterii mă întrebau deseori cum este să fii prințesă, și nu găseam niciodată ceva potrivit să le răspund. Cum puteam să fac o comparație când toată viața până atunci nu fusesem altceva decât prințesă? Suntem ceea ce suntem; și nu ne putem descrie pe noi înșine tot așa simplu cum descriem ceea ce ne înconjoară! Pot compara cu ușurință un loc cu altul, un fel de viață cu altul. În România, de exemplu, era un gornist care scotea din instrumentul lui un sunet drăgălaș — o înlănțuire de note aurii rapide — când vreunul din noi intra sau ieșea din palat. Aici mă întorc în apartamentul meu fără nici o ceremonie; câte un vecin în trecere mă salută amabil, cu o înclinare a capului; descui ușa care dă în holul tăcut. În Austria o scrisoare oficială mi-ar fi fost adresată: „Ihre Kaiserliche und Königliche Hoheit, die Durchlauchtigste Erzherzogin und Frau” — „Alteța Sa Imperială și Regală, Ilustrisimă Arhiducesă și Doamnă”. Aici, băiatul care îmi aduce scrisorile mă întreabă scurt, cu zâmbetul pe buze, atunci când îi deschid ușa: „Aici locuiește Habsburg?” în timp ce caută printre pachete. Dar acestea sunt chestiuni de suprafață și fără importanță. Modul de adresare ține de uzanțe. Și goarna din România și soneria din America au intrat în viața mea fără să fiu întrebată.

„Cum este să fii prințesă?” Vom găsi, oare, răspunsul în aceste două camere în care vă invit? Poate că da, dar e și o rezervă în acest poate. Să presupunem că aveți două case, una în oraș și cealaltă la țărmul mării. În timp ce vă aflați în casa din oraș, sunteți anunțați deodată că în douăzeci și patru de ore trebuie să abandonați totul pentru totdeauna. Abia dacă vi se dă voie să luați mai mult decât puteți efectiv duce singuri — probabil nu mai mult de câteva cutii. Încă și așa vă este interzis să vă atingeți de anumite lucruri. Între timp, în casa de pe malul mării, câțiva vecini încearcă cu discreție să ascundă câte ceva din avutul vostru pentru ca să-l păstreze până veți putea reveni. Când în sfârșit reușiți să adunați la un loc toate aceste comori selectate sub

presiunea fricii și a durerii, parcă ați dori ca în locul unora din lucrurile pe care le-ați ales să fi fost altele.

Așa mi s-a întâmplat mie. Și totuși, aceste comori din altă lume, din altă viață, arată împăcate aici. Pe peretele din bucătărie este o fotografie cu mama în costum național românesc, printre florile ei. În fundalul fotografiei se vede Branul, castelul nostru ca din povești, cocoțat pe o stâncă, în care locuiam odată. Pe alt perete am o icoană veche a Mântuitorului, simbolul acelei credințe care m-a purtat prin toate necazurile și m-a ajutat să ajung aici, în Noua Anglie, stăpână pe puterile mele și să am forța morală să trăiesc din nou.

Da, să *trăiesc din nou*, pentru că după ce am plecat de acasă, care pentru mine a fost întotdeauna în România, am fost ca și moartă. Nu împrejurările au fost greu de suportat, ci însăși nevoia de a trăi. Nu m-am îndoit nici o clipă de necesitatea fizică a prezenței mele pentru cei șase copii ai mei; dragostea mea pentru ei a rămas și atunci la fel de puternică. Dar în interior, „eul” care exista independent de mama, soția, prietena care eram — „eul” esențial, pe care tot restul era construit — a suferit un șoc mortal când am fost îndepărtată de poporul meu. Și așa a trebuit să o iau de la capăt din nou, nu numai la suprafață, ci și în interiorul meu. Am găsit un mare ajutor făcându-mi de lucru cu alămurile din bucătărie. Lucrul mâinilor mi-a liniștit sufletul. Efortul de a face față sarcinilor simple și, în plus, de a le face bine, m-a ajutat să-mi adun forțele.

Cum aș putea uita vreodată acea primă zi, când m-am trezit în mijlocul bucătăriei noi și spațioase, fără nici cea mai mică idee cum aș putea pregăti ceva de mâncare! Nici măcar nu bănuiam cum se poate fierbe ceva, frige, prăji sau coace.

„Iată!” veți zice acum, „*Asta înseamnă să fii prințesă! Ce viață plăcută — să nu fii niciodată nevoită să înveți să gătești!*”

Fără îndoială cam așa ceva a făcut-o pe una dintre cunoștințele mele mai recente din America să îmi spună: „Ce bine trebuie că vă simțiți acum — să știți că duceți o viață folositoare!”

Îmi este destul de greu să găesc cuvinte suficient de convingătoare care să explice cât este de greșit acest punct de vedere în ce mă privește.

M-am născut în sunetul a douăzeci și una de salve de tun — salutul regal pentru fiica unui lung șir de regi și împărați. De aceea e adevărat că mi-am început viața, într-un fel, de sus, cum s-ar spune. Dar salutul celor douăzeci și unu de tunuri înseamnă și că m-am născut cu o ocupație deja stabilită. Datoria a fost lucrul cel mai important în timpul copilăriei și adolescenței mele. Am fost învățată să îmi fac datoria către țara mea în toate situațiile, să fiu respectuoasă și iubitoare față de părinții mei, loială familiei și prietenilor. „Prințesele se nasc în public și mor în public” — și între aceste două evenimente, ele *trăiesc* în public. Era de datoria mea să îi servesc pe ceilalți în acord cu regulile strict stabilite pentru toți cei în poziția mea: să fiu acolo unde eram chemată, să îmi plec urechea la nevoile altora, să plâng cu ei sau să mă bucur cu ei, după cum erau împrejurările. Numai acum, după ce am trăit în alte țări, pot să apreciez cu totul obiectiv educația mea; să îmi dau seama de ce toată lumea ar vedea puțin ciudat faptul că eu simteam că trebuie să particip la un banchet de stat într-o seară anume, pe vremea adolescenței mele, chiar dacă aveam impresia că sunt îngrozitor de nefericită; sau că trebuia să traversez orașul Ploiești în timpul unui bombardament, pentru a putea ajunge la o școală, la o întâlnire importantă pe care promisesem să o prezidez. Acestea erau datorii, însă datoria de gospodină nu era inclusă între aceste datorii. Ar fi fost egoist din partea mea să consum timpul care aparținea țării mele pentru a învăța să fac lucruri care erau deja foarte bine și eficient făcute de către alții. Principii întotdeauna au avut probleme când au încercat să-și abandoneze datoriile statornicite în favoarea altor activități, dedicate propriei plăceri.

Este adevărat că aveam și timp liber — e drept, nu prea mult — pe care puteam să-l petrec cum doream. În timpul lor liber, surorile mele mai mari au cochetat cu gătitul. Îmi vine și acum să zâmbesc când mă gândesc cum le aduceau

servitorii în livrea toate cele de trebuință, în camerele lor, pe tăvi de argint: lampa de spirt, farfuriile, lingurile și celelalte ustensile; toate ingredientele necesare gătitului, spălate și pregătite cum trebuie. Dar pentru mine acesta era doar un joc, nu la fel de interesant ca pentru surorile mele. Îmi petreceam timpul liber în alte feluri: învățând câte ceva despre pictură și sculptură și începând acele activități care mai târziu m-au dus la o pregătire serioasă de infirmieră. Chiar și după ce m-am căsătorit, când mi-a fost greu să mă descurc cu bucătarii și servitorii dintr-o țară străină, am simțit că datoria mea era să fiu alături de copiii mei și de mica mea infirmerie, care servea satele vecine. Mi-am rezolvat problemele din gospodărie aducându-mi în casă servitori români — și așa se face că, în ciuda unei vieți disciplinate și ocupate, m-am trezit în bucătăria mea strălucitoare din Massachusetts absolut ignorantă în ce privește gătitul. Soarta m-a adus într-o nouă situație. „Datoria” și-a schimbat complet conținutul. Trebuia să pregătesc masa pentru șase copii flămânzi.

Poate pentru că de mică am avut lângă mine o guvernantă care îmi amintea mereu de datorie, în caz că eu o uitam, sau mă certa dacă nu o făceam bine, am deprins obiceiul să vorbesc cu mine însămi — să mă încurajez în ceea ce fac, sau să mă dojenesc.

— Acum, Ileana dragă, îmi spuneam, ce e de făcut? A fost o vreme când nu credeai că vei putea face față bombardamentelor — dar ai învățat. Pe când studiai ca să devii infirmieră, ți se părea incredibil că într-o zi vei fi nevoită să operezi — cu disperare, da, dar cu calm — și ai făcut-o și pe asta. Și încă pacienții au mai și supraviețuit! Ei, haide! Doar n-o să te pună în încurcătură acum o mașină de gătit!

O prietenă binevoitoare îmi adusese ingredientele necesare. Aveam o carte de bucate vechi, așa că am făcut o tocană și mi-a ieșit bine. Familia a acceptat-o, și astfel mi-am început cariera de bucătăreasă. Mi-au venit în minte vechi amintiri ale mâncărilor gustoase care ni se serveau în bucătăria mamei mele. Cu ce-mi mai aminteam eu despre ele și cu ajutorul unor rețete, acestea au luat încetul cu încetul formă. La început am fost copleșită de cât de multe

aveam de făcut. Oboseala și-a pus amprenta pe corpul și pe mintea mea. Alergam în jos și în sus pe scări de o sută de ori, făceam gesturi greșite, îmi ardeam mâinile.

Poate ce v-am povestit aici sună ca și cum nimeni nu ar fi dorit să mă ajute, dar de fapt mulți au făcut-o. Bunătatea cu care am fost înconjurată, cadourile pe care le-am primit ca să am cu ce începe m-au încurajat mult. Dar am simțit că trebuie să fiu pe picioarele mele și să învăț totul urmând calea cea grea, căci acesta e singurul drum bun. Știu chiar din experiența mea unde ajungi când te sprijini pe alții. Numai atunci când ai învățat să stai pe propriile picioare, când ai o bază solidă este bine sau înțelept să accepți ajutor, așa că am refuzat cea mai mare parte din ajutorul ce mi s-a oferit cu multă bunăvoință. Am hotărât să fac un cămin pentru copiii mei prin propriile eforturi, să fiu mereu optimistă și să îi fac și pe ei să dorească să mă ajute și să ne unim în efortul pe care-l făceam pentru a începe o nouă viață în lumea aceasta nouă. O întreprindere ambițioasă, într-adevăr, dar primii pași puteau fi făcuți în bucătărie. Așa că m-am descurcat doar cu ajutorul lui Dumnezeu și al puterii pe care mi-a dat-o — nu doar cu acea masă, în ziua aceea, ci și cu următoarele mese, în alte zile. Am învățat cum funcționează mașina de gătit cea albă, apoi am îndrăznit să abordez mașina de spălat automată și mixerul.

Am cheltuit mult, într-adevăr, ca să pun la punct această bucătărie. S-ar putea să vă surprindă câtă aparatură se află acum într-o casă în care la început, în afară de mobila de bucătărie, nu aveam decât șapte paturi și șapte scaune. (Și — ceea ce pare să-i amuze pe unii dintre prietenii mei recentți — un covor oriental mare, cadou de nuntă pentru mama de la unchiul ei, țarul Alexandru al III-lea.) Dar în această viață nouă a mea am vrut să am cele mai bune ustensile de la bun început, și apoi să aștept cu răbdare până când puteam să îmi iau alte lucruri mai puțin importante. Nu tot așa au făcut și strămoșii voștri, pionierii, atunci când și-au reînceput viața într-o lume nouă? Uneltele erau importante și pentru ei. Cred că în multe privințe ei ar înțelege mai bine problemele mele decât voi. Pentru că și ei au părăsit o civilizație care le era dragă și familiară pentru ca

să găsească ceva mai prețios — libertatea pe care oamenii au descoperit-o de-a lungul timpului trebuie întâi câștigată, și apoi apărată! Bărbații și femeile acelea care au rămas pe țărm la Plymouth, privind nava *Mayflower* cum dispărea dincolo de orizont în drumul ei de întoarcere spre Anglia, ar înțelege cum poate cineva să iubească prezentul și în același timp să venereze trecutul. Acei care, cu mâinile lor nepricepute, foloseau unelte ciudate pentru a cuceri un pământ nou ar înțelege ce e cu bucătăria mea albă și strălucitoare! Mă simt foarte aproape de spiritul acelor strămoși ai voștri, care au învățat și ei să trăiască din nou, acum, când stau și privesc încăperea aceasta veselă și practică în care am început o viață nouă, pornind de la lucrurile esențiale ale traiului și de la nevoile zilnice. Imediat mă ridic și mă duc să spăl vasele de la cina mea frugală și apoi merg în cealaltă cameră în care v-am invitat.

Și acolo mă simt aproape, în spirit, de strămoșii voștri — care au adus cu ei peste un ocean necunoscut poate un bibelou îndrăgit, sau o piesă din argint, o miniatură, moștenire de familie — pentru că acolo am adunat câteva lucruri prețioase din cealaltă viață a mea. Veniți să o vedeți împreună cu mine, căci dormitorul meu, cu pereții lui albi, este castelul meu, și toată povestea celeilalte vieți pe care am trăit-o.

Deasupra patului atârnă un crucifix spaniol pe care mama mi l-a lăsat prin testament. Rămăsese la Sonnberg, casa mea din Austria. Un soldat rus l-a aruncat pe geam în timpul ocupației; copilul unui țăran l-a găsit și l-a ascuns cu intenția de a mi-l da, și în final a ajuns înapoi la mine. Tot aici am și icoana pe care mama a primit-o la moartea fratelui meu mai mic. Mama o avea întotdeauna la ea și, de la moartea ei, am purtat-o cu mine mereu — deși numai datorită amabilității neașteptate a uneia dintre gărzile mele comuniste am putut să o iau cu mine atunci când am plecat din România.

În camera aceasta trag perdelele, galbene cu desene albastre și maron. Ce ciudat să privesc printre ele înserarea într-un oraș american! Perdelele acestea le am din prima casă pe care am aranjat-o eu singură — o cabană de

vânătoare din Moldova cea îndepărtată, care mi-a fost lăsată de către tatăl meu acum douăzeci și trei de ani. Ce șocat a fost îngrijitorul ei atunci când s-a trezit cu asemenea perdele vesele în locul celor grele, de pluș! Covorașul albastru de pe podea este chinezesc, foarte vechi — ce culoare minunată — și se găsea în camera mamei mele din castelul Bran. De pe perete privește spre covorașul ei un tablou în acuarelă cu lalele, pictat de mama, căreia îi plăceau mult florile; tot acolo mai este și o reproducere frumoasă cu marea. Aceasta este și veche, și nouă; cândva am avut pictura originală, și apoi am găsit o reproducere aici, în casa cuiva care mi-e acum prieten, iar acesta mi-a făcut-o cadou; astfel pot spune că reproducerea este o legătură între ceea ce a fost și prezent.

De pază zilelor și nopților mele am aici o statuie a Sfântului Benedict, aplecat în cucernică rugăciune. În zilele de demult statuia se găsea într-o încăpere cu gresie albastră, în castelul de la Sinaia, lângă o fântână de marmură din care țâșnea apă de munte. Prin geamul din spatele ei se vedeau Carpații. Când eram mică, după ce le uram noapte bună părinților mei, întotdeauna îi făceam o vizită și Sfântului Benedict, a cărui față nemișcată mă fascina. Știa el, oare, că fetița care îi ura noapte bună cu dragoste și cucernicie îl va înveli într-o zi în draperii și va obține după multe insistențe permisiunea invadatorilor ruși să îl ia cu ea peste ocean, pe un continent străin? Așa a venit el aici cu mine și este acum o prezență vie în camera mea.

Deasupra șemineului se află câteva piese frumoase din jad — care au stat ascunse, ca să nu dea rușii de ele, într-un șemineu, în Austria, timp de patru ani. Lângă ele se află o cutie rotundă, plată, suflată cu aur. În ea se găsește comoara mea cea mai de preț: un pumn de pământ românesc pe care l-am trecut peste frontiera românească, pe lângă grănicerii români care și-au trădat țara și au întors fața, neputându-mă privi în ochi atunci când le-am arătat ce conținea cutiuța.

În jurul meu este pace și liniște în seara aceasta: sunt atâtea amintiri, atâtea lucruri pentru care sunt recunoscătoare, și atâtea planuri de viitor. Așa că nu sunt părăsită,

deși acum sunt singură în casa aceasta pe care v-am invitat să o vizitați. În plus, mâine se întorc copiii de la școală. Se vor auzi țipete vesele, bocăneli în sus și în jos pe scări, radioul și gramofonul, vor fi întrebări și rugăminți, brațe încolăcite după gâtul meu, râsete — și probabil și ceva muștrări! Va fi o viață de familie fericită. Și sunt și prieteni, vechi și noi, aproape de mine. Pot să-i vizitez, dacă vreau, și ei mă pot vizita pe mine.

Dar în seara aceasta mai bine stau liniștită un moment, înainte să mă uit înspre viitor sau înspre trecut. Ca și frațele Laurențiu, „am nevoie să îmi încarc sufletul cu liniște“.

Cuprins

<i>Domnița Ileana, roaba lui Dumnezeu</i>	
prefață de Al. Paleologu	5
Trăiesc din nou	13
<i>Credința lăuntrică</i>	365
<i>Introducere la Rugăciunea lui Iisus</i>	379
<i>Tatăl Nostru</i>	389
Indice	405